

STICHTING

“MONUMENT DOLDERSUM”

Secretariaat: Zwarteweg 114 8017 AZ Zwolle

Tekst herdenking 4 mei 2011

OPDAT ZIJ NIET VERGETEN WORDEN

Welkomstwoord door Albert Oost.

Wij herdenken vandaag weer talloze doden uit de Tweede Wereldoorlog. Geen duizenden, geen tienduizenden, geen honderduizenden, maar miljoenen. Wereldwijd is de schatting vijftien miljoen! Sommigen beweren zelfs zestig miljoen. Hier op deze plek hebben zes achttienjarige Arbeidsmannen hun leven op gruwelijke wijze verloren. Ze zijn vermoord door Nederlandse SD-ers. Dat waren collaborateurs, ze werkten samen met de Duitsers.

In de nacht van 7 op 8 september 1944 zijn 21 Arbeidsmannen met behulp van 14 verzetsmannen het Arbeidskamp ontvlucht. Ze werden verdeeld over vier onderduikersholen. Op 8 september kwamen drie overvalwagens met Duitse en vier Nederlandse SD-ers naar Vledder. Na brute verhoren reed men met de drie overvalwagens naar de bossen in Doldersum. Het hol met negen onderduikers werd gevonden. Twee jonge mannen hadden een uniform aan en moesten de andere hollen helpen zoeken. Na afschuwelijke mishandelingen werden de overige zeven zonder pardon neergeschoten door de Nederlandse SD-ers. Dat gebeurde om half één 's middags.

In de loop van de middag bleek dat één Arbeidsman, Roelof IJsselstein, de moordpartij had overleefd. Hij kwam in het Asser ziekenhuis terecht en dook later onder. Na de oorlog ging hij terug naar Gouda, trouwde en kreeg twee dochters. Na een moeilijk leven stierf hij in 1986 op zestigjarige leeftijd.

De zes mannen die omgebracht zijn, waren:

--- Gerardus Marinus van Corstanje --- Jan van Dijk ---- Pieter Groenhuis --- Wilhelmus Kloonen ---- David Oomens ---- Christiaan van Tongeren ---

EEN MINUUT STILTE

Taptoe, door trompettist De Jong

Bloemlegging

Gedicht van Joyce Slagter van basisschool De Hoekstee

4 en 5 mei

Twee bijzondere dagen

4 mei dodenherdenking

5 mei Bevrijdingsdag

Deze dagen zijn voor de meeste mensen

Heel erg belangrijk

Mensen die nu leven uit de oorlog hebben nu
Veel geluk
Er zijn veel mensen die voor niks dood zijn
Gemaakt of zijn opgepakt
Er is veel verdriet hierover in Nederland dat dit is gebeurd
Het is goed om hieraan te denken
Maar er is nu heel veel geluk dat het nu geen oorlog
Meer is!

Panis Angelicus, van Cesar Frank, gezongen door een deel van het gemengd koor De Lofstem uit Oosterwolde onder leiding van de heer Spa.

Verhaal van Vera Magereij van basisschool De Hoekstee

In 1940 begon de Tweede Wereldoorlog. Op 10 mei kwamen ze ons land in. De Duitsers stormde ons landje in en veroverde Nederland met veel geweld. Joodse mensen werden weggevoerd, kinderen waren de volgende dag niet meer op school. Ze werden allemaal naar Westerbork gebracht, onzeker over hun toekomst, hun leven. De mannen moesten heel hard werken in het kamp. Dat was voor veel families een ramp. Elke dag maar weer liepen ze heen en weer. Er was weinig voedsel in de omstandigheden waar ze leefden, nou dat wil niemand meer horen. Die tijd kan ik maar met één woord vertalen: verschrikkelijk. Maar eigenlijk is dat nog lang niet genoeg. Toen kwam eindelijk De dag 5 mei 1945. Eindelijk stopte het leed, iedereen was vrij. Nu herdenken we de mensen die voor ons hebben gevochten en voor ons zijn gestorven... Dank u.

Tekst, uitgesproken door Albert Oost:

Eind 1943, begin 1944 bouwden jonge mannen een onderduikershol bij Diever. Om dwangarbeid in Duitsland te voorkomen, onderduikers en Joden te helpen met onderduikadressen en bonkaarten. 's Nachts werden overvallen op distributiekantoren gepleegd; ook op gemeentehuizen voor de bevolkingsregisters. Het voedsel kwam van de slager en brood en kruidenierswaren kwamen van de bakker. Op de radio – op batterijen – ontvingen ze Radio Oranje. KP-leden uit Meppel en Smilde waren af en toe ook aanwezig in het hol. En ook bemanningsleden van een neergeschoten bommenwerper. Het hol kreeg steeds meer “bewoners”.

Eén van de “bouwers” Thijs Drupsteen, werkte op het gemeentehuis. Hij verwijderde het bevolkingsregister uit de kluis van het gemeentehuis. Hij verstopte deze in melkbussen in de grond van het bos, daar werd ook het voedsel in bewaard. Hierna moest Thijs onderduiken, eerst in het hol, daarna in Groningen. Hij werd hulp bij het illegale blad Trouw.

Vier KP-leden uit Meppel gingen op 12 mei 1944 's avonds naar Groningen. De heenreis verliep vlot. Op de terugweg was er controle door landwachters bij Appelscha. Er ontstond een schietpartij. Landwacht Hartenhof werd hierbij dood geschoten door KP-er Gunnink. Op deze moord volgde een represaillemaatregel. Hoofdonderwijzer A. Lok in Ravenswoud werd het slachtoffer daarvan. In de nacht van 19 op 20 mei 1944 werd hij door twee Nederlandse SS-ers verraderlijk vermoord. Deze represaille betrof één persoon; slachtoffers met enig aanzien en anti-Duits werden hiervoor uitgekozen. Moordaanslagen op Duitsers werden gewraakt met massale represailles. Denk aan Putten en Woeste Hoeve.

Lok was een verzetsman. Hij was een voorstander van geweldloos verzet. Hij hielp onderduikers en zorgde voor bonkaarten. Een onderwijzer bij hem op school was NSB-er. De dochter van Lok vermoedt dat deze man haar vader verraden heeft. Lok is gecremeerd in Driehuis Westerveld, toen het enige crematorium.

De daders van de Silbertanne moorden waren sluipmoordenaars. Ze opereerden 's nachts of in de vroege ochtend.

Abide with me, door trompettist De Jong

Gedicht van Eline de Haan van basisschool De Hoekstee

Na zeven maanden in een hol, mag ik eindelijk weer naar buiten
Na zeven maanden in een hol, hoor ik de vogels weer fluiten
Wat is de wereld toch groot!

Gedicht van Kasper Joling van basisschool De Hoekstee

De Tweede Wereldoorlog
Het was een moeilijke tijd
Voor de Joden en de familieleden van de gesneuvelde mensen
En daarom zijn we vandaag bijeen om de slachtoffers te herdenken
Dus houden wij vandaag twee minuten stilte
En morgen is de dag van de vrijheid

*Aria uit het Largo van Handel, gezongen door een deel van het gemengd koor Frederiksoord
onder leiding van de heer Spa*

Dankwoord door Albert Oost